

ارث

از دیدگاه شهیدین و محقق اول

در

لمعه، شرح لمعه، شرایع الاسلام و

تطبیق آن با قانون مدنی جمهوری اسلامی ایران

محقق: خانم خدایی و آقای امیدی خواه

سرشناسه: خدایی، حوریه، ۱۳۴۲-

عنوان قراردادی: لمعه

شرایع الاسلام

عنوان و نام پدیدآور: ارث از دیدگاه شهیدین و محقق اول در لمعه. شرح لمعه.

شرایع الاسلام و تطبیق آن با قانون مدنی.../محقق حوریه خدایی و حسین امیدی خواه.

مشخصات نشر: تهران: غنچه، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۱۲۶ ص.

شابک ۵-۳۷-۸۶۳۳-۸۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: ارث (فقه)

موضوع: ارث -- قوانین و مقررات -- ایران

شناسه افزوده: امیدی خواه حسین

رده بندی کنگره: BP ۱۹۷/خ ۴ الف ۴ ۱۳۹۰

رده بندی دیویی: ۲۷۸/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۲۴۷۶۹۱۴

انتشارات غنچه

نام کتاب: ارث از دیدگاه شهیدین و محقق اول در لمعه. شرح لمعه. شرایع الاسلام و

تطبیق آن با قانون مدنی جمهوری اسلامی ایران

نویسنده: حوریه خدایی

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۰

ریال ۲۸۰۰۰

نشانی ناشر: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، نبش کوچه شهید الوندی - پلاک ۱۶ - واحد ۴

تلفن: ۶۶۴۸۴۲۹۱ - ۶۶۴۸۰۳۶۳

مقدمه:

موضوع ارث یک حکم طبیعی است که در میان اقوام و ملل گوناگون نیز مطرح بوده است و آیاتی در قرآن دلالت بر وجود مسئله ارث در تاریخ گذشتگان و دغدغه انسان نسبت به دارایی و اندوخته‌های او حکایت می‌کند از جمله آیات داستان حضرت زکریا است که به پروردگار عرض کرد: "پروردگارا به من فرزندی عطا کن تا وارث من باشد" و در آیه دیگر می‌فرماید و سلیمان که وارث ملک داوود شد.^۱

انسان هرچه عمر طولانی داشته باشد و اموال و رفاه مادی را برای خویش فراهم نماید به حکم کل نفس ذائقة الموت^۲ باید از دنیای فانی رخت بربندد و علم به اینکه پس از مرگ اندوخته‌های او به چه کسی منتقل می‌شود و تمام زحمات و محنت‌هایی که برای تحصیل مال کشیده است چه نتیجه‌ای خواهد داشت انگیزه‌ی تحرک او را در سازندگی و همت او را در رشد و شکوفایی اقتصادی مضاعف می‌نماید.

لذا در قرآن و روایات مسائل ارث دقیقاً بیان و فروض آن معین گردیده است و در تقسیم ماترک میل طبیعی انسان شدیداً مورد توجه شارع مقدس بوده است و بدلیل اینکه انسان در طول زندگی توجه خاص به فرزند و والدین دارد مسئولیت مقدس اسلام این میل عاطفی را ارج نهاده، فرزند و والدین را اولین طبقه ارث قرار داده است. اگر چه نسبت به بعضی فرضها اشکالاتی

طرح می‌گردد با توجه به سیاست‌ها و قوانین اقتصادی اسلام مردود و قابل توجیه است.

در این راستا بررسی نظرات دانشمندان اسلامی و فقهاء در تبیین اسباب و لوازم علمی ونحوه تقسیم ما ترک بسیار راه‌گشا می‌باشد.

با اینکه شهیدین در لمعه و شرح آن و محقق در شرایع زحمات زیادی برای نگارش احکام ارث کشیده‌اند ولی به علت عدم دسته بندی احکام و فقدان مثال‌های عینی عملاً فراگیری این مبحث سخت می‌نماید.

به همین سبب بر آن شدیم با اندک توشه‌ی علمی مطالب لمعه شهید اول و شرح لمعه شهید ثانی و محقق حلی در شرایع اسلام را با سبکی نوین به همراه مثال‌های متفاوت برای تفهیم و روشن شدن مباحث به نگارش درآوریم و نیز جهت استفاده بیشتر و تطبیق آن با قانون مدنی در ذیل و حکم هر مسئله، ماده قانونی آن آورده شده است.

۹	مقدمه
۱۱	بررسی علت تفاوت ارث زن و مرد
۱۸	دلایل دو برابری ارث مرد نسبت به ارث زن
۱۹	نگاهی به سهم ارث زن
۲۰	کتاب میراث
۲۲	تاریخچه ارث زن در میان اقوام و ملل مختلف
۳۰	ارث زن، در ادیان الهی (غیر از اسلام)
۳۶	میراث زن در شریعت اسلام
۴۱	شرایط ارث بردن زن و شوهر
۴۵	موانع ارث
۴۵	۱- کفر
۴۷	۲- قتل
۴۸	۳- رقیت (بندگی)
۴۹	۴- لعان
۴۹	۵- حمل
۵۰	۶- غیبت منقطعه (مفقود الاثر بودن)
۵۰	۷- حاجب
۵۲	برای زوج دو نصیب است
۵۲	برای زوجه دو نصیب است
۵۷	صورت اجتماع فروض شش گانه
۶۲	مسائل خمس

۷۰	مسئله سوم: سهم نوه‌ها
۷۲	حبوه
	طبقه سوم
۸۸	از گفتار در میراث: اعمام و احوال و فرزندان آن‌ها
۹۵	مبحث میراث ازدواج
۹۷	فصل سوم در ولاء
۹۹	انواع حنث
۱۰۲	حمل
۱۰۷	دو عدد نسبت به هم چهار حالت دارند
۱۱۴	مناسخات
۱۲۰	فتوای جدید رهبر انقلاب در باب سهم الارث زنان
۱۲۰	استفتائات
۱۲۲	اصلاح قانون ارث به نفع زنان

مشخصات

نام: حوریه نام خانوادگی: خدایی تاریخ تولد: ۱۳۴۲

محل سکونت: تهران متاهل

میزان تحصیلات: دکتری در رشته فقه و اصول

سوابق علمی:

تحصیلات حوزوی:

- ۱- خارج فقه و اصول (سطح ۴) دکتری و فلسفه
 - ۲- کتاب‌های در حال انتشار ۱. علم حدیث شناسی ۲. الامارات المعتبره شرعاً و عقلاً
 ۳. ارث از دیدگاه شهیدین و محقق در لمعه و شرح لمعه و شرایع الاسلام
- مسلط به زبان‌های عربی و انگلیسی و ترکی

اشتغالات علمی:

تدریس دروس فقه و اصول و فلسفه در حوزه علمیه خواهران تهران تحت پوشش مرکز مدیریت حوزه علمیه قم (جامعه مدرسین)

استاد دانشگاه سوره - استاد دانشکده علوم قضایی - استاد دانشگاه علمی کاربردی قوه قضائیه

مبلغ سازمان حج و زیارت (در بیت مقام معظم رهبری)

سخنرانی در مراکز علمی و پژوهشی دانشگاهی و مراکز وابسته به نمایندگی ولی فقیه

مشاغل اجرایی

مدیریت حوزه علمیه خواهران تهران (قبا) در سطح ۲ و ۳ وابسته به مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

مدیر گروه اسبق معارف اسلامی دانشگاه سوره

اینجانب حوریه خدایی، فرزند غلامعلی، به شماره شناسنامه ۳۷۳۹، متولد ۱۳۴۲، محل تولد تهران، سوابق علمی، فرهنگی و پژوهشی خود را به شرح زیر بیان می‌نمایم:

الف) تحصیلات حوزوی و غیر حوزوی :

- ۱- دیپلم اقتصاد
- ۲- سطح ۳ حوزه علمیه قم (کارشناسی ارشد)،
- ۳- تحصیل در حوزه علمیه از سال ۶۲ تا سال ۷۳ اتمام کفایتین و شرکت در درس خارج فقه اصول اساتید گرانقدر از سال ۷۳ تاکنون

ب) سوابق علمی:

- ۱- تحصیل در سطح خارج فقه و اصول از سال ۷۳ تاکنون
- ۲- تدریس دورس فقه و اصول و فلسفه در حوزه های علمیه خواهران تهران
- ۳- تدریس درس منطق در حوزه های علمیه خواهران از سال ۶۵ تا ۷۲
- ۴- تدریس درش فقه در حوزه های علمیه خواهران از سال ۶۸ تاکنون
- ۵- تدریس درس اصول فقه در حوزه های علمیه خواهران از سال ۶۸ تاکنون
- ۶- تدریس درس فلسفه در حوزه های علمیه از سال ۶۹ تا کنون
- ۷- دبیر آموزش و پرورش مقطع دبیرستان (فلسفه، منطق، عربی، دینی) از سال ۶۷ تا ۷۲
- ۸- تدریس اخلاق از سال ۷۷ تا ۸۰
- ۹- تدریس درس اخلاق و معارف در دانشگاه علمی کاربردی حوزه هنری از سال ۷۹ تا ۸۴
- ۱۰- تدریس اصول فقه در دانشکده علوم قضایی سال ۸۴
- ۱۱- تدریس متون فقه، اصول فقه در دانشگاه علمی کاربردی قوه قضائیه از سال ۸۷ تاکنون

ج) سوابق فعالیت های پژوهشی و مقالات:

- ۱- تالیف کتاب با عنوان محقق در لمعه و شرح لمعه و شرایع الاسلام و تطبیق آن با قانون مدنی
- ۲- تالیف کتاب حدیث شناسی
- ۳- تحقیق با عنوان درآمدی بر تعارض قواعد و اصول
- ۴- پایان نامه سطح ۳ رساله تحقیقی در صحیح و اعم

- ۵- مقاله با عنوان قضاوت زن از منظر فقهای اهل تسنن و تشیع
- ۶- مقاله با عنوان نوآوری و تربیت در سیر و سلوک
- ۷- استاد راهنما و مشاور پایان نامه در مدارس علمیه خواهران

فعالیت های فرهنگی:

- ۱- مبلغ (فعلی)
- ۲- مدرس حوزه و دانشگاه (۲۲ سال)
- ۳- مبلغ سازمان حج و زیارت
- ۴- دبیر اسبق آموزش و پرورش در مقطع دبیرستان
- ۵- همکاری در جامعه رزب (س) بخش اعزام مبلغین از سال ۷۶
- ۶- همکاری با معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در نیروی دریایی سپاه
- ۷- همکاری با بسیج به عنوان سخنرانی در مساجد مختلف شهر تهران

سوابق اجرایی:

- ۱- مدیریت گروه عمومی مرکز آموزش عالی علمی کاربردی حوزه هنری واحد تهران
سال تحصیلی ۱۳۸۲
- ۳- مدیریت مدرسه علمیه قبا (سطح ۲) و بخش طلاب نیمه وقت از سال ۱۳۸۱
- ۴- مدیریت مدرسه علمیه قبا (سطح ۳) از سال ۱۳۸۷ تاکنون

توانمندی ها:

- ۱- تسلط کامل بر زبان ترکی
- ۲- تسلط در ترجمه و درک مطلب و مکالمه زبان عربی
- ۳- تسلط نسبی در ترجمه درک مطلب و مکالمه زبان انگلیسی